

13.03.2025 ж № D00052

Ауылға барамыз

БЕСМАГАНБЕТОВА РАЙХАН АНШИБАЕВНА

*Маңғыстау облысы Жаңаөзен қаласының
№3 “Балдәурен” бөбекжай балабақшасының
№2 “Күнім” тобының тәрбиешісі*

Мақсаты: Балалардың бағдарламаны меңгеру деңгейін көрсету.

Міндеттері: Балалардың заттардың негізгі белгілері бойынша ажырата білу (көкөністер-жемістер, жабайы жануырлар, үй жануарлары)

2. Балалардың жануарлармен олардың төлдерін байланыстырып айтып беру қабілетін нығайту.

3. Балаларға белгілі ертегілер туралы білімдерін және оларды айтуға деген ұмтылысын бекіту.

4. Балалардың сурет бойынша сипаттамалық әңгіме құра белетін қабілетін бекіту.

5. Балалардың геометриялық фигураларды ажырата білу және олардан ғимарат құру қабілетін бекіту.

6. Саусақтардың ұсақ моторикасын дамыту.

7. Балалардың зейін ойлауын дамыту.

8. Балалардың бір-біріне көмектесу ниетін дамыту.

9. Балалар арасындағы достық қарым-қатынасты тәрбиелеу.

10. Тәрбиешіні тыңдай білуге тәрбиелеу.

Алдын ала жұмыс:

1. Ертегілердің суреттерін қарау.

2. д/о «Төлін тап»

3. д/о «Көкөністер мен жемістер»

4. д/о «Бақшада және бақта не өседі?»

5. д/о «Көкөністің пішінін тап»

6. д/о «Бөлшектен көкөніс пен жемісті тап»

Құрал-жабдықтар: құрылысқа арналған геометриялық фигуралар, жануарлар мен төлдері бейнелеген суреттер, ойыншықтар, көкөністер, жемістер, 2 кастрюль, 3 аю, көпір,

Тәрбиеші: Сәлеметсіздерме балалар. Қане балалар біз бүгінгі күнмен және қонақтарымызбен амандасайық.

Сәлемдесу

Сәлеметсізбе Алтын күн
Сәлеметсізбе көк аспан
Сәлеметсізбе балабақшам
Сәлеметсізбе жан досым

Балалар қонақтармен амандасайық

Тәрбиеші: Ой балалар менің телефоныма бір хат келіпті. Кане мен сендерге сол хатты оқып берейін.

Хат: Сәлеметсіздерме балалар! Мен ауыл тұрғындарының атынан жазып тұрмын. Біздің ауылдың арғы жағында орман бар. Ол жерге поезд бен баруға болады. Мен сендерге арнайылап сол поездға билет алып беріп жібердім. Ал енді балалар сіздерді сол поездбен сол орманға шақырамын. келіндер!

Тәрбиеші: Қараңдаршы балалар мында таыда бір үлкен хат жатыр. Мүмкін поезд билеттері осы хаттың ішінде шыар, кәзір бәріміз ашып көрейік. (балалар геометриялық пішіндерге сәйкес орындарына отырады.)

-балалар ауылға барамызбы?

-ия

-ендеше паравоздың ішінен өз орындарыңды табыңдар (орындықтарды ішіне геометриялық пішіндер жапсырылған, сол билеттегі пішіндерге сәйкес орындықтардағы пішіндерге отырады. Паравоз әні шырқалады.)

-Қараңдаршы балалар біз орманға келдік. Орманда кімдерді көреміз балалар?

Балалар: Жабайы жануарларды

Тәрбиеші: ендеше мен сендерге жабайы жануарлар бойынша тақпақтар жасырамын, ал сіздер оны шешесіздер.

Қыс бойы жатады,

Тәтті ұйқыға батады

Жеміс жидек жиді

Балды жақсы көреді (аю)

Кім күздің суығында жүреді

Зұлымда әр қашан аш жүреді (қасқыр)

Өзі ширақ өзі қу

Жүрген жері айқай шу (түлі)

Тәрбиеші: Өте жақсы балалар ендеше алдарымыздағы үй жануарлардың төлдерін табайық және дыбстайық (тауып тақтаға ілу)

Балалар: берілген тапсырмаларды орындайды

Тәрбиеші: керемет балалар қараңдаршы балалар ну орманда мен бір үй көріп тұрмын. Ал сіздер білесіздерме бұл үйді біз қай ертегіде таныстық?

Балалар: «Үш аю»

Тәрбиеші: ия балалар дұрыс айтасындар үш аю ертегісіндегі үй білұ бұл үйде үш аю және кішкентай қыз тұрды я. Балалар осы кішкентай қызға біздің көмегіміз қажет екен. Ол қыздың компот және сорпа дайындағанды жақсы көреді екен. Ал ол үшін қыздың көкөністері мен жемістері араласып кетіпті. Ал оған әрине біздің көмегіміз қажет екен. Көмектесемізбе???

Балалар: Ия

Тәрбиеші: ендеше кішкентай қызға көкөніс тер мен жемістерді ажыратып берейік -сорпа дайындау үшін қандай көкөністер қажет?

Балалар: пияз, картоп, қырыққабат т.б

-ал компот дайындау үшін қандай жемістер қажет?

Балалар: алма, өрік, шабдалы

Тәрбиеші: қараңдашы балалар, далада көптеген жануарлар адасып жүр, қай жаққа барарын білми жатыр, өз үйлерін табуға көмектесемізбе?

-ендеше алдымыздағы пішіндерден жануарларға қора жасап берейік.

-жарайсындар балалар қараңдар жолда әр түрлі тапсырмалар орындай отырып ауылға жетіп қалдық.

-мына жерд өзен ағып жатыр екен, тек қана көпірі салынып бітпеген екен.

Енді қайтіп өтеміз көпірден? Аттап өтуге, айналып өтуге болмайды. Қане алдымызда тұрған пішіндермен көпірді жасап бітірейік. (балалар геометриялық пішіндерден көпірді құрастырады.)

Тәрбиеші: Ал осымен ауылымызға келіп қалдық

Тәрбиеші: ауылға жету үшін көптеген кедергілерден өттіңіздер?

Тәрбиеші: Қане балалар есемізге салайықшы бірінші не істедік?

Балалар: жабайы жануарлар туралы жұмбақтар шештік, үй жануарларының төлдерін тауып. Оларды атадық.

Тәрбиеші: Орманда кімнің үйін кездестірдіңдер?

Балалар: «Үш аю»

Тәрбиеші: үш аю ертегісіндегі қызға қандай көмек бердіңдер?

Балалар: көкөністер мен жемістерді ажыратып бердік

Тәрбиеші: Тағы қандай көмек бердік?

Балалар: жануарларды қораларына бөліп ажыраттық

Тәрбиеші: Тағы неден өттік?

Балалар: Геометриялық пішіндер арқылы көпірді салып аяқтады.

Тәрбиеші: жарайсындар балалар осымен бүгінгі іс-әрекетімі аяқталды келген қонақтармен қоштасамыз.

13.03.2025 ж № D00053

Әкем, Анам және мен!

БАГИТОВА КЫМБАТ АМАНГЕЛДЫЕВНА

Маңғыстау облысы Жаңаөзен қаласы

№13 «Ақмарал» бөбекжайы МКҚК

Дене тәрбиесі нұсқаушысы

Мақсаты: Салауатты өмір салтын қалыптастыру, ата-анамен бала арасындағы спорт мәдениетін кең тарату. Балаларды және ата-аналарды сұлу да сымбатты, денсаулығы зор, күшті болу үшін денені шынықтыру, оларға спортпен айналысудың қажет екендігін түсіндіру.

Жүргізуші: Сәлеметсіздерма барша сайысты тамашалауға келген көрермен қауым. Отбасы күніне орай ортаңғы топтар бүлдіршіндері және ата-аналар арасында Әкем Анам және мен атты отбасылық сайысын бастауға рұқсат етіңіздер!

Олай болса сайысымызға қатысқалы отырған жанұяларды ортаға шақырайық

№ 6 «Балдырған» тобының атынан

№

7 «Балдәурен» тобының атынан

№ 8

«Гүлдер» тобының атынан

Жүргізуші: Құрметті Ұстаздар және ата-аналар бүгінгі біздің «Әкем анам және мен» атты отбасылық сайысымызға қош келдіңдер!!! Сайысымызды бастамас бұрын әділ қазылар алқасымен таныс болыңыздар!!!

Бөбекжай басшысы; Дабытова Шолпан Тұрланқызы

Бөбекжай әдіскері; Жүрсін Сүйінқызы

Бөбекжай медбикесі; Қамқажан Дузеловна

Сайысымыз 4-бөлімнен тұрады.

1 Ойынның шартты: Кегіле арасымен жүгіріп келу (Әкесі Анасы Баласы)

Әділ қазы алқалары сайысымызға беретін бағаларымыз

2 Ойынның шартты; Допты аяқ ортасына қойып әкесімен анасы, баласы басына құм қапшықты қойып тепе-теңдікті сақтайды.

Әділ қазы алқалары сайысымызға беретін бағаларымыз

3 Ойын шартты: Әкесі анасы скакалқамен секіріп кері қайту, баласы атпен секіріп мәреге келу

Әділ қазы алқалары сайысымызға беретін бағаларымыз

4 Ойын шартты: Мәре сызығында тұрып қасыққа су құйып төгіп алмай шелекке тасу кім суды көп жинайд сол жеңіске жетеді

Әділ қазы алқалары сайысымызға беретін бағаларымыз

Сайыскерлерді мадақтап қол соғайық!-дей келе байқауымыздың аяқталар сәтінде келіп жеттік. Олай болса, сөзді әділ қазылар алқасына береміз.

13.03.2025 ж № D00055

Менің қауіпсіздігім

РАХИМЖАНОВА ЖАЗИРА АМАНБАЙҚЫЗЫ

*Қарағанды облысы Шет ауданы
"Ақадыр бастауыш мектебі" КММ
Бастауыш сынып мұғалімі*

Білім беру ұйымының атауы				
Пәні:	Дүниетану			
Бөлім:	Өнер			
Педагогтің аты-жөні:				
Күні:				
Сынып: 3	Қатысушылар саны:	Қатыспағандар саны:		
Сабақтың тақырыбы:	№18 Менің қауіпсіздігім			
Оқу бағдарламасына сәйкес оқыту мақсаты:	3.1.4.1 тұрмыстық құралдарды пайдалану ережелерін графикалық түрде көрсету			
Сабақтың мақсаты:	тұрмыстық құралдарды пайдалану ережелерін графикалық түрде көрсете алады.			
Құндылықтарды дарыту	Оқушыларды бір-біріне деген құрмет көрсетуіне тәрбиелеу.			
Сабақтың барысы				
Сабақтың кезеңдері:	Педагогтің әрекеті	Оқушының әрекеті	Бағалау	Ресурстар
Басы 10 мин	I. Ынтымақтастық атмосферасын және өздеріне сенімділік қалыптастыру ширату жаттығулары арқылы жүреді. «Нейро жаттығу» Тақтада көрсетілген суреттер бойынша нейро жаттығу жасайды. II.«Не жасырдым» әдісі Тоққа тисе мұрты ұзын	Оқушыларға жағымды орта ұйымдастыру «Нейро жаттығу» Жаттығу жасау арқылы жүзеге асады.	«Ауызша мадақтау» әдісі: Жарайсың!	 Слайд 1

	Табаны жазық. Киімдердің қыртысын, Береді тез жазып. (Үтік) Іші салқын, мұзы бар Күнкей шашқан қой сынды Жылыда тез бұзылар, Барша тағам тығылар. (Тоңазытқыш) Кино менен концертті, Үйде қойып беремін, Жаңалыңын бар елдің. Өз көзіммен көремін. (Теледидар) Топқа бөлу. 1-топ: «Үтік» 2-топ: «Тоңазытқыш» 3-топ: «Теледидар» Бейнежазба көрсету. - Бүгінгі сабағымызда не жайында айтатын боламыз деп ойлайсыңдар? (электр жайында) -Электр күші мейірімді күш пе, мейірімсіз бе? Жауаптары: егер электр күшін дұрыс қолдана білсең, ол – мейірімді күш! электр куаты – әлемдегі ең жақсы көмекші! электр тогы – қауіпті әрі қорқынышты жау! - Бүгінгі сабағымыздан біз не білеміз, нені үйренеміз, қалай ойлайсыңдар? Сабағымыздың мақсатын анықтаңдар. Сабак тақырыбы мен мақсаты хабарланады.	Сабактың тақырыбы мен мақсатымен танысады.	Тамаша! Жақсы! Оқушыл ар жауабын толықты рып, әр қайсысы на тиімді кері байланы с беріп отыру.	Слайд 2
Ортасы	Жаңа сабақ			

25 ин	1-тапсырма «Суреттер сөйлейді» әдісі(топта, ұжымда) Суретте берілген тұрмыстық заттарды ата. Пайдалану кезінде қандай қауіпсіздік ережелерін сақтау керек екенін ЕБҚ тапсырмасы Тұрмыстық заттардың атауын атайды.	Суретте берілген тұрмыстық заттарды атайды. Пайдалану кезінде қандай қауіпсіздік ережелерін сақтау керек екенін анықтап айтады.	Дескриптор: - Тұрмыстық заттарды атайды;(1б) - Тұрмыстық құралдарды пайдалану ережелерін айтады.(1б)	Слайд 3
	2-тапсырма.Жұптық жұмыс Мәтінмен жұмыс Мәтінді өз бетімен оқып шығып, жұбына бір жуан және бір жіңішке сұрақ қою ұсынылады. «Электр тоғының соғу қаупі» белгісін көрсетіңіз, дәптерлеріне суретін салып, есте сақтап алуларын сұрау.	Мәтінді оқиды.	«Электр тоғының соғу қаупі» белгісін көрсетіп, дәптерлеріне суретін салады.	Слайд 4
	ЕБҚ тапсырмасы Мәтінді оқиды. 3-тапсырма.Жұптық жұмыс «Қай ереже бұзылған?» тапсырмасы Әрбір топқа тұрмыстық құралдарды пайдалану ережелері туралы сюжетті суреттер таратылады. Топта суреттердегі ереже бұзу	Жұппен тапсырманы орындайды.	Дескриптор: -Сурет бойынша әңгімелейді;(1б) -Электр құралдарын қолдану ережелері бұзылғанын анықтайды.(1б)	Слайд 5
		Әрбір топ электр құралдарын		

	фактілерін табу керек. Содан кейін әрбір топ орындаған жұмыстарын түсіндіріп береді. ЕБҚ тапсырмасы Жұбының көмегімен орындайды. 4-тапсырма.Топтық жұмыс «Графикалық белгілер» тапсырмасы Әрбір топ электр құралдарын пайдалану ережелерін зерттейді және ережелердің біріне графикалық кескін салады. 5-тапсырма.(Ұ.Ж) «Бір минут» дидактикалық ойыны Оқушыларға 60 секунд ішінде өздері білетін және бүгін білген электр құралдарының аттарын парақтарына жазу ұсынылады. Электр құралдарын атайды (5-тен кем емес). 6-тапсырма.Жеке жұмыс «Сенің таңдауың» тапсырмасы Оқушыларға таңдауға 2 тапсырма ұсыныңыз: - «Электр елі» тұрғындары электр құралдарын	пайдалану ережелерін зерттейді және ережелердің біріне графикалық кескін салады. Тапсырма аяқталғаннан кейін оқушылар бір-біріне кері байланыс жасайды, онда олар жақсы жақтарын айтып, жұмысты жақсату бойынша ұсыныстар айтады.	Дескриптор: -Электр құралдарын қолдану ережелерін зерттейді;(16) - графикалық түрде бейнелейді.(16) Дескриптор: -Электр құралын қолданудың ережелерін құрастырады;(16) -Электр құралдарын қолдануды қалай үйренгендері	Слайд 6 Слайд 7
--	--	---	--	-------------------------------

	қолдануды қалай үйренгендері туралы ертегі ойлап тап. «Электр қуатын сақта» жадынамасын құрастыр. Электр қуатын үнемдеудің жолын зертте.		туралы ертегі ойлап табады;(16) - «Электр қуатын сақта» жадына ма сын құрасты ра ды.(16) - Электр қуатын үнемдеу дің жолын зерттейд і.(16)	
Соңы 10 мин	Сабақты бекіту. «Балмұздақ таяқшасы» арқылы өткен сабақты бекіту. Рефлексия: «Қызыл» – мен көп нәрсені түсінбедім; «Сары» – түсіндім, бірақ бәрін емес; «Жасыл» - маған барлығы түсінікті. Үйге тапсырма. Оқу, мазмұндау.	Бүгінгі сабақта алған білімдері бойынша рефлексия жасайды.	Оқушыл ар 1-10 балдық жүйемен бағалана ды.	Слайд 8

12.03.2025 ж №D00045

БЕККУСОВА НУРЖАМАЛ НУСКАБАЕВНА

Шымкент қаласы «№84 Циолковский атындағы

жалпы орта білім беретін мектеп» КММ

Көркем еңбек және бейнелеу өнері пәні мұғалімі

Қазақ бейнелеу өнерінің мәдени ерекшеліктері

«Өнер – мәдениеттің айнасы» деп, бекер айтылмаған. Ол мәдениеттің жаны, оның өзіндік танымының түрі. Сұлулық заңы бойынша адамның дүниені игеру барысында әдеби мәтіндерге, мүсінге, сәулет туындыларына, суреттерге, әуенге, биге және тағы сол сияқтыларға негізделген өнер түрлері қалыптасады. Әсемдік, әдемілік, сұлулық сынды бірдеңгейлік ұғымдар мазмұнына негізделген өнер туындысы үшін адам мен қоғамның еркіндік туралы түсінігінің мәні зор. Өнерді көп ойшылдар өз ләззаты, өз рахаты өзінде, ешнәрсеге тәуелсіз, «мақсатсыз» мақсат көздегіштік деп анықтайды. Бірақ, бұл сипаттамалардан өнерді беталды, тізгінсіз әрекет деп түсінуге болмайды. Бұл тұста таза өнер мен кәсіп-өнерді ажырата білген абзал. Мысалы, неміс философы И. Кант таза өнер мен кәсіп-өнерді ажыратып қарастырды да, біріншісін – еркіндік өнері, екіншісін – табыс үшін жасалатын өнер дейді. Кант бұл жерде еркін өнер деп адамның өзінің рухани болмысынан шыққан бейнелі шешімдермен байланысты өнерді айтып отыр (Кант И. Критика способности суждения // Кант И. Сочинения: в 6 т. – М.: Мысль, 1966. – Т. 5. – 337-341 бб.). Ал, табыс үшін, сауда-саттық мақсатында жасалған өнер өзіне емес, өзгеге ұнау үшін, сатып алушы талғамына, сұранысына ыңғайластырып жасалынады. М. Әуезов «Мәдениет һәм ұлт» деген мақаласында, «сымбатты өнер болмаған елде мағыналы тіршілік жоқ. Қандай қауым, қандай тапты алсақ та қаны мен жанының суретін өнер айнасына түсірмей отыра алмайды. Өнерден қуат алмаса, тіршілік шырағы өшеді» (Әуезов М. Мәдениет һәм ұлт // Әуезов М. Таңдамалы. – Алматы: Қазақ энцикл., 1997. – 332-334 бб).

Адам баласы есін білгелі бері өнермен бірге өзін-өзі жетілдіріп, мәдени игіліктерін жасап келеді. Бізге белгісіз, бұлыңғыр ондаған мың жыл бұрын да өнердің бастапқы белгілері байқала бастаған. Атап айтсақ, тас дәуірінің алғашқы кезеңдерінің өзінде-ақ адамдар өнердің алғашқы нышандарын тудырып, ары қарай жетілдіріп, одан әрі дамытып отырған. Заттың әлемдік-тарихи практикасының негізінде, адамдардың еңбек әрекеті үдерісінде адамзат рухының байлығы қалыптасты, адамның эстетикалық сезімдері, оның әуезді құлағы,

форма сұлулығын көретін көзі, сұлулықпен шабыттану қабілеттері дамыды. Өнер – мәдениеттің маңызды салаларының бірі. Сондықтан болар, «өнер мәдениеттің айнасы» деген қанатты сөздің қалыптасқандығы. Таңбалы тастағы «Аң стиліндегі» кескіндер мен тағы адамдардың ырым-билерінен бастап, Рафаэль мен Микеланджелоның мәңгілік туындыларымен жалғасқан, халықтың шығармашылық рухынан туған талай сұлу дүниелерсіз, өнер әлемінсіз қандай мәдениеттің болсын рухын сезіне алмайсыз. Шынында да, өнер мәдениеттің алтын қазынасы, адамның ұлылығын білдіретін ғажап көріністердің бірі – оның әсемдікке, сұлулыққа ұмтылуы. Сұлулық, әсемдік адамды ерекше бір жан ләззатына бөлейтін сезім тудыра қасиет. Соның нәтижесінде, өнер көңіл-күйді, сезімді білдіреді, соларға тікелей байланысты. Өнер адамды иманды болуға, жан дүниесімен біртұтас нұрлануға бастайды. Оның басты мақсаты – қандай да бір жетілу, кемелдену үлгісін, мұратын беру, әрі сол адамды талпындыру, құштар ету. Ұлтымыздың біртуар азаматтарының бірі А. Байтұрсынұлы өзінің «Әдебиет танытқыш» атты еңбегінде «Өнер түрлі-түрлі болады. Тіршілік үшін жұмсалатын тірнек өнері, көркемшілік үшін көрнек өнері болады», – деп көрнек өнерін төмендегідей 5 түрге жіктегені белгілі: сәулет өнері (архитектура), сымбат өнері (скульптура), кескін өнері (живопись), әуез өнері (музыка), сөз өнері (әдебиет). Иә, бұл өнер түрлерінің қайсысының болмасын, адамның ішкі жан-дүниесін тәрбиелеудегі орны ерекше. Өнер – ол бізді әсемдік әлеміне жетелейтін ғаламат күш.

Өнер адамзат өмір қамының ең ертедегі формаларының бірі болып табылады. Алайда өмірдің дәстүрлі түсінігі қайта қарастыруды қажет етеді. Өйткені, өнер еңбектің, моральдың, діннің қызмет етуін қамтамасыз ететін әрекет түрлерінен жоғары тұрады. Сондықтан да, ең алдымен, өнердің нені білдіретінін ұғынып алу қажет. Философиялық әдебиетте «өнер» термині қазіргі түсінікте екі – кең және тар мағыналарда қолданылатыны айтылады (Философия / құраст.: Ғабитов Т.Х. – Алматы: Раритет, 2006. – 352 б.). Кең мағынасында, өнер адам баласының жасампаздығын білдіреді де, тар мағынасында «өнер» деп көркем шығармашылық процесін және оның нәтижелерін (бейнелеу, поэзия, әуен, би және т.с.с.) айтуға болады. Осы соңғы, екінші, тар мағынасында біз ары қарай «өнер» сөзін пайдаланамыз. Сазгер табиғат картинасын естіп қабылдайды, ал, суретші сол картинаны дыбыспен емес, көз жанарымен қабылдайды, формалар сұлулығынан, желілер, жарық пен көлеңке ойынынан ләззәт алады. Тек бір зат – адамға жақын табиғат өмірін суретші де, музыкант та бірдей қабылдағанымен, ол өнердің әрқалай бөлек түрлерінде әр түрлі қырларынан бейнелейді. Бірақ, нәтижесінде тек сол шындық қана бейнеленеді, қабылданады. Өнердің дамуы үшін оның әрқайсысы өз ерекшеліктеріне қарай бөлінуімен

қатар, әрқайсысы өз қайталанбастығымен дараланатын музалардың өзара әрекеті де маңызды ықпал етеді. Өнер түрлерінің бірігуге, қосылуға жақындығына қарамастан, олар осы өздерінің айрықша ерекшеліктерін сақтай отырып, адамзаттың көркемдік мәдениетіне, әлемдік эстетикалық игілікке жаңа, өзгеше үлестерін қосып отырады. Өнердің пайда болуын Г. Мидтің түсіндіруінше, адамдар өрмекшіден – токуды, тігуді, қарлығаштан – үй тұрғызуды, әнші құстардан – аққу мен бұлбұлдан – ән айтуды үйренді (Мид М. Ишарадан – рәмізге // Әлемдік әлеуметтану антологиясы. – Алматы: Қазақстан, 2006. – Т. 4. – 124-138 бб.).

Көркем шығармашылықтың ең ежелгі және бүгінгі күні де дамып отырған түрлерінің бірі – қолданбалы өнер (қолөнер). Ол сұлулық заңдарына сәйкес жасалған тұрмыс жабдықтарында іске асады. Бұл тек пайдалы заттар ғана емес, оның қолданылуын білдіретін көркемдік бейнесі бар әдемі заттар болып та есептеледі. Қолданбалы өнер өзінің табиғаты жағынан ұлтжанды, ол халықтың әдет-ғұрпынан, салт-дәстүрінен, наным-сенімдерінен туындап, оның өндірістік әрекетіне, тұрмысына жақын болады. Қолданбалы өнер туындылары өзінің қайталанбас индивидуалдылығымен ерекше көзге түседі. Бұл оны жаратушы – суретшінің, қолөнершінің бүкіл тұлғасы мен талантын сақтап қалатын уникалды туындылар. Жаңа заманда өндірістің дамуы заводтық тәсіл енуіне орай туындаған жаратушы индивидуалдылығы белгісін өшіре бастады. Бірақ, өнеркәсіпке суретшінің келуімен дизайн дамуы басталды. Кескіндеу өнердің ежелгі түрлерінің біріне жатады. Қазіргі түсінігінде ол жазудың бір түрі ретінде қарастырылады. Өзінің не істегенін жазуға талпыну, графикалық түрде көрсетуге ұмтылу адамға әуел бастан-ақ тән. Алғашқы қауымдық адамның жартасқа салған суреттері осыны дәлелдейді. Кескіндеу өнерін өз ерекшелігінде ұғыну үшін, біз оның ең маңызды элементі түсті назарға алуымыз керек. Ол түсті жазу немесе жазу мен түстің синтезі болып табылады. Кескіндеудің толық анықтамасын алу үшін түс пен жазуға сызық желілерін қосуымыз керек: кескіндеме-сызық – желілі түсті жазу. Осылайша жазу, түс және сызу жинақталып, кескіндеу өнерінің мәнін құрайды. Түсті, суретті, коммуникацияны, бояуды пайдалана отырып, кескіндеме табиғаттың, адамның өмірі мен әлеуметтік үдерістері туралы кең көзқарасты білдіріп, шындықтың колоритті байлығын, кеңістілігі мен материалдығын бейнелейді. Материалдар (түс пен сызық желісі) мен белгілі бір бояушы пигменттерді таңдаудан бастап, оларды қолдану техникасының және өзара байланыстырушыларының (май, желім, балауыз және т.б.) жиынтығы кескіндеменің әр түрлілігін айқындайды: майлы кескіндеме, сылақтағы кескін және т.б. Көрерменге терең эмоциялық әсерін тигізетін кескіндеме жанрлары (тарихи,

тұрмыстық, пейзаж, портрет, натюрморт) мен түрлері (монументальды-декоративті, қондырғылы кескіндеме немесе картина, икона жазуы, панорама және диаграмма) адамдардың рухани мәдениеті, дүниетанымы қалыптасуына ықпал етті. Жалпы, мәдениеттің бір бөлігі болатын көшпелілердің көне бейнелеу өнері тарихы да біздің дәуірімізге дейінгі бірінші мыңжылдықта басталып, сол дәуірдің V-VI ғасырларында өте жоғары деңгейге жетеді. Жалпы, Орта Азия, Қазақстан бейнелеу өнері сонау неолит және қола дәуірінен басталады. Атап айтсақ, Жасыбай және Ұлытау тастарына ойып салған өшпес суреттер осыған дәлел бола алады. Көне дәуір көшпелілерінің графикалық бейнелеу үлгісінде әсіресе жан-жануарлар дүниесі мейлінше мүсінделген. Сақ-скиф бейнелеу өнерінің «Аң стилі» сияқты озық формалары да сол кезде пайда болған. Табиғатпен тығыз байланыста өмір сүрген көшпелі халықтардың өнер туындыларын жасауға қолданған материалдары – алтын, қола, мыс, ағаш, тас және мал өнімдері – тері, киіз, жүн болған көрінеді. Көшпелілер мәдениеті мен өнері өзінің құндылығымен жарты әлемге мәшһүр болды. Сақ-скифтер қолынан туындаған өнердің ықпалы ежелгі шығысқа да, батысқа да үлкен әсер етті. Әсіресе «Аң бейнелі» әдіспен әсемделіп сомдалған нәзік те нақышты дүниелері басқа елдердің құрметпен қарауына мойын ұсындырды. Көшпенділердің «Аң бейнесі» стилінің шығу төркіні әріде жатыр, бұл өнер өзінің бастауын «Бұғы тастар» бедерлеме суретінен алады. «Бұғы тастар» қорымының Қазақстанда пайда болуы б.з.д. II және I мыңжылдықтардың арасы, дәлірек айтқанда қола мен темір дәуірлерінде. Қорымның тасқа қашалған аң бейнелері кейінгі дәуірдегі скифтік «Аң стилінің» дамуына үлкен серпіліс тудырғанын көрсетеді. Ертедегі көшпелілер заманында ежелгі тайпалардың мифологиялық сюжеттері мен аңыз әңгімелерінің негізінде жасалған көп пішінді композициялар пайда болған. Орта ғасырлардағы жартасқа сурет салу өнері бұрынғы қалыптасқан дәстүрде дамыды. Бұл заманда суреттерді көне петроглифтердің үстіне салу да жиі кездеседі. Көне заман суретшілерінің ашық аспан астында галереялар жасауы таң қаларлық жағдай. Қазақстанның тасқа салынған гравюралары, ата-бабаларымыздың бізге қалдырған ұлы мұрасы – көне заман жайында дерек беретін даусыз жәдігер. Ертедегі суретшілердің туындыларынан жабайы аңдардың бейнелерін – құлан, елік, арқар, марал, ертедегі бұқа-тур, барыс, қасқыр, жабайы жылқы бейнелерін кездестіреміз. Жануарлар жанды қимыл үстінде көрсетілген. Ертедегі шеберлер қос өркешті түйенің тәкәппар келбетін, тұлпарлардың сымдай сымбатын, бұғы мен маралдың әсемдігін, барыстың серіппеше атылуға әзір тұлғасын көрсете алған. Әсіресе, аңшылық көріністері, жан-жануарлардың арпалысы, батырлардың жыртқыштармен жекпе-жектері бейнеленген гравюралар өте қызықты. Жартастағы суреттерден ертедегі

малшылардың темір қорытушылардың, көшпелі керуеншілердің өмірінен деректер беретін сызбаларды да көруге болады. Түйелі керуендер мен салт аттылар топтары белгіленген петроглифтердің сюжеттері қазақтардың Желмая жайлы көне аңызымен үндеседі (Ұлытау, Бұланты, Білеуті, Абыралы және басқалары). Күш-қуат пен биліктің айнасындай көрінген, тайпаның дінін де, жері мен жайылымын да жебеуші рухындай болған бөрі тотемі – түркі-монғолдардың күшті тотемі. Бөрі залалды кезеңдердегі адамдардың қорғаушысы, қамқоршысы ретінде көрсеткен аңыз әңгімелер түркі тайпаларында сақтар, ғұндар, ежелгі үйсіндер замандарынан бері кең тараған. Қолындағы ұзын найзасының ұшына бөрінің басы бекітілген атты жауынгер бейнеленген петроглифтер көне түркі дәуірінің тарихи құжаты мәніне ие болады. Бұл дәстүрдің тууы ғұн дәуірінен бастау алады.

Еуразия көшпелілері дүниетанымындағы тарихи тұлғалар жөніндегі мифтер мен космогониялық әлем олардың тәңірлік діни идеологиясында қалыптасқан. Тәңірлік негізі адам баласының үнемі туу, өлу үрдістерінің үздіксіз жүріп жататындығымен байланыстырылады. Ежелгі адамдар көкті құдіретті санап, тәңірге табынған. Ай, күн, жұлдыз олардың табыну нысандарына айналған. Өнер туындыларына қатысты айтсақ, көшпелілер космогониялық таңбаны өздерін қоршаған заттардың бәріне бейнелеген. Күн дүниеде тіршілік үшін ең маңызды рөл атқарады. Күнге табыну көне түріктер мен қыпшақтарда жалғасын тауып, олар жасаған, ата-анаға, кемеңгер адамдарға арналған тас мүсіндерінде айқын суреттелген. Тас мүсіндерді қалыптасқан тәртібі бойынша шығып келе жатқан күнге қаратып қойған. Яғни, Күн бейнесі көшпелі өмір салтына негізделген халықтардың ғасырлар бойы қолданған рәміздік белгісіне айналған. Ежелгі көшпелілердің мифтік, космогониялық, тотемдік, анимистік, шамандық ұғымдардың болмысын олардың рухани өрісіндегі көріністерінен байқауға болады. Әлем, кеңістік, уақыт – ежелгі адамдардың ұғымында шексіз дүние. Оларды түсіну ерекшелігі дәстүрлі шығармалардың пластикалық және пішіндік сипатынан көрініс табатыны да сол. Ежелгі адамдар қоршаған ортаның табиғи тылсым күштерінен өздерін тотем табу арқылы қорғауға тырысқан. Академик Ә. Марғұланнның пікірінше, қасқыр сақ, түркі-монғол тайпаларының негізгі тотемі болып табылған. Ал, көне түркі тайпалары шығу тегін көкбөрімен байланыстырып, оның құрметіне «көкпар», яғни, «көкбөрі» сайыстарын өткізетін болған. Бұл дәстүр түркі-монғол тайпаларында күні бүгінге дейін сақталған. Мәселен, қазақ халқының өмірінен кең орын алған «көкпар тарту» деген ұлттық ойынын айтуымызға болады. Сол сияқты тотемдер қатарына аққу мен бұқа, бұғы да енеді. Бұқа ежелгі адамдар түсінігінде күш пен билікті білдіретін еді.

Арбаның дөңгелегі күн шеңберін бейнелегендіктен, қолдан жасалған доңғалақтар да киелі саналатын. Қазақ суретшілерінің көбіне тән күнделікті өмірді салттау – түр жасаушы қасиет және кәдуілгілік пен сакралдылықтың, уақытшылық пен мәңгіліктің арасындағы параллель жүргізуге тырысу ретінде көрініс береді. Өмірді жүйелі, әмбебапты түйсінуге деген сана астары деңгейіндегі қажеттік – ішкі мәдени код ретінде байқалады. Ө. Жұбаниязовтың, Б. Ақанаевтың, Қ. Әжібековтың, И. Заузенг жұмыстары экспрессивті, Н. Қилыбаевтың бейнелері декоративті көмкерілген және поэтикалық кейіпте, А. Қазғұловтың пейзаждары терең және тылсым, М. Нұрғожиннің жұмыстарынан нәзік лиризм және жылылық сезіледі. Т. Ысқақов Ұлы Даланы жырлайды, Ш. Ноғайбаевтың графикалық парақтары юмор мен мысқылға толы. Е. Оспановтың графикасы тартымдылығы сақтардың «Аң стилі» экспрессиясы мен ежелгі түркілердің тас мүсіндерінің статистикасының диалектикалық бірлігінде жатыр. Кең мағыналы «реализм» ұғымының шексіз кеңістігінде еркін қалықтап жүрген Қазақстан өнерінің әр түрлілігін айқын танытатын осы ерекшеліктер 3-ші мыңжылдықтың басындағы Қазақстанның бейнелеу өнерінің шарықтауы туралы сенімімізді қуаттайды. Бүгінгі таңда Қазақстан өнері бірегей өркениетті ғарыш ретіндегі қазақ мәдениетінің сақталуы мен дамуындағы ұлы жасампаз рөлді атқарады және әлемдік мәдени кеңістікке ену жолын салады.

13.03.2025 D00060

Ғажайып саяхат

ДИНЖАНОВА САНИЯШ САТКАНОВНА

Маңғыстау облысының білім басқармасының

Жаңаөзен қаласы бойынша білім бөлімінің

«№9 «Қызылсай» бөбекжайы»

Тәрбиеші

Мақсаты: динозаврлар туралы негізгі түсінік қалыптастыру, олардың түрлері, өмір сүру ортасы және ерекшеліктері туралы айту. Қоршаған ортаға қызығушылығын арттыру, қиялын және шығармашылық қабілеттерін дамытып, ойлау және есте сақтау қабілеттерін жетілдіру.

Ресурстар: динозаврлардың суреттері, үлгілер, бейнероликтер, планшет, дінгектер.

Әдіс-тәсілдер: Түсіндіру, әңгімелесу, ойындар, көрсету.

Іс-әрекет барысы:

1. Ұйымдастыру кезеңі:

Ойын: «Динозаврдың ізімен»

(динозаврдың табан іздерімен залға кіру)

Тәрбиеші: -Не байқап тұрсындар, балалар?

-іздер көріп тұрмыз

-бұл іздер қайда апарады екен, кеттік көрейік

-қараңдаршы, алдымызда бірдеңе тұр?

-үлкен жұмыртқа тұр

-иә, жұмыртқа, мұқият қарайықшы қозғалатын сияқты, ішінде не бар екен?!

(жұмыртқаның ішінен дино шығады)

Дино: -Сәлем, балақай! Менің атым Дино, мен анамнан адасып қалдым, сендер маған көмектесесіңдер ме?!

-Иә, көмектесеміз!

Тәрбиеші:

-Балалар, демек мына іздер ненің ізі екен?

-Динозаврдың ізі

-Дұрыс айтасындар, бұл іздер бізді Диноның анасына жеткізетін жол болуы мүмкін. Әрі қарай қайда апарады екен, көргілерің келе ме?

-Иә

-Олай болса Диномен бірге саяхатқа шығу үшін, Диноға ұқсап киініп алайық.
(ілініп тұрған костюмдерді киеді)

Тәрбиеші: -кеттік, Дино, біз саған көмектесеміз.

-Балалар, динозаврлар әлеміне виртуалды саяхат жасағыларың келе ме?

-Иә

- Олар қандай болған, неге жойылып кеткені туралы білетін боламыз.

(жасанды интелект арқылы)

-Балалар, сонымен қатар мен сендерге қызықты энциклопедия алып келдім, мұнда толығырақ танысатын боламыз. Өздерің көріп тұрғандай динозаврдың түрлері өте көп. Осыдан миллиондаған жылдар бұрын біздің Қазақстан аумағында да алып динозаврлар өмір сүрген. Олардың ең ірілері бес қабатты үйдің биіктігіндей болған.

-міне мынау стегозавр деп аталады. Денесі үлкен болғанымен, миының көлемі небәрі 70 грамм болған, демек кішкентай деген сөз. Стегозаврдың арқасында 17 қозғалмалы сүйектері бар. Енді балалар, осы стегозаврды тірілтіп көреміз бе? Қалай қозғалатынын, қандай дыбыс шығаратынын көреміз бе?

-Иә

2. Негізгі бөлім:

Тәрбиеші: -Балалар, әрі қарай іздермен саяхатымызды жалғастырайық. Бұл ойында балалар, біз әр түрлі пішіндерден динозаврды және оның қаңқасын құрастыратын боламыз.

Ойын: «Дино құрылысшысы»

Тәрбиеші: -өте жақсы құрастырдыңдар, қандай пішіндер болды?

-үшбұрыш, дөңгелек

-Олай болса әрі қарай кеттік іздермен

-Ал бұл ойында жас археологтар болып қазба жұмыстарын жасайтын боламыз. Қолымызға күректерді алып қазып көрейік.

(Құм жәшігіне ойыншық динозаврлардың сүйектерін көміп, балалар соларды қазып алуға тырысады. Қазып алған ойыншық динозаврлардың сүйегін сұйық ермексазға бастырады)

-Не таптыңдар, балалар?

-Динозаврдың қаңқасын

-жарайсыңдар, ежелгі дәуірде өмір сүрген динозаврлардың қаңқасын таптыңдар, енді оны тазалап түрлі түсті ермексазға бастырайық. Жасаған жұмыстарымызды зерттеу орталығымызға апарып сақтап қоятын боламыз.

-Енді балалар динозаврлардың терісі арқылы ажыратып көрейік, иә?

Ойын: «Қай динозавр?»

Керемет, балалар, дұрыс орындадыңдар. Әрі қарай саяхатымызды жалғастырып,

іздер бізді тағы қайда апарарды екен көрейік.

-Балалар, Дино бізде жалғыз өзі, оған көп достар жасап береміз бе?

-Иә

«Көңілді динозаврлар» (жапсыру)

-Шығармашылық орталығымызда түрлі-түсті қағаздарды жапсыру арқылы Диноға көп достар жасап береміз. Мына үлгіге қарап орындаймыз.

-Балалар, біз Диноның анасына жақындап қалған сияқтымыз. Енді Диномен көңілді ойын ойнап жіберейік.

Қимылды ойын: «Дино жұмыртқаларын санау»

(әуен ырғағымен)

Тәрбиеші: - Балалар, біз іздер арқылы Диноның анасына жеттік. Енді оны анасына табыстайық. Сау бол, Дино!

3. Қорытынды бөлім:

-Бүгінгі саяхат ұнады ма?

-Қандай динозаврлар саған ұнады?

-Олар қайда өмір сүрген?

Балалардың жұмыстарын талқылау және мадақтау.

13.03.2025 D00059

Ойнайықта, ойлайық!

АЙТМАГАНБЕТОВА БАЯН ДЖУБАКУЛОВНА

*Маңғыстау облысының білім басқармасының
Жаңаөзен қаласы бойынша білім бөлімінің
«№ 13 «Ақмарал» бөбекжайы
жедел басқару құқығындағы МКҚК –ның
тәрбиешісі*

Мақсаты: Балалардың жыл бойы меңгерген дағдыларын пысықтау. Ұйымдастырылған іс-әрекет арқылы баланың эмоциялық сезімдерін оятып, баланың ой-өрісін, көркем ойлау қабілетін, талғампаздығын арттыру, балалардың өзіндік шығармашылық қызығушылығын арттыру. Ұсақ қол моторикасын дамыту. Ойын арқылы білімдерін жетілдіру.

Балалар көңілді қыймылдар жасап билеп кіреді.

Тәрбиеші: Шаттық шеңбері. Балалар бүгінгі көңіл күйлерің қалай? - Тамаша. Ендеше осы тамаша көңіл күймен бүгінгі іс-әрекетімізді бастайық! Бүгінгі іс-әрекетіміз ерекше болмақ, өйткені бізге қонақтар келіпті, қонақтармен амандасайықшы?! - Балалар амандасады.

Жарайсыңдар балалар, Балалар бір жылда неше мезгіл бар? Люля сақинасы арқылы жыл мезгілдерін пысықтап өту.

Тәрбиеші: Балалар қарандаршы таңертең мен балабақшаға келсем, үстелде хат тұр екен. Білім патшалығынан осындай хат келіпті, бұл хатта сендердің жарты жыл бойы алған білімдеріңді пысықтау үшін тапсырмалар жіберіпті.

1 тапсырма: Жұмбақ «Күндіз-түні тынымсыз, қар-қар деп ән салады» (қарға). Күн бата қонақтап қалғыған, Таң ата жерден жем аңдыған. (Тауық) – Балалардың жауаптары.

Тәрбиеші: Балалар сендер құстар туралы не білесіңдер? Құстар нешеге бөлінеді?

– Балалардың жауаптары.

Тәрбиеші: Дұрыс айтасыңдар, дала құстары және үй құстары болып екіге бөлінеді екен. Ендеше дала құстарын, үй құстарын атап өтейікші? – Балалардың жауаптары.

Дала құстары мен үй құстарының ерекшеліктерін пысықтап кету.

Тәрбиеші: Ендеше балалар мен сендермен осы үй құсы арқылы ойын ойнамақшымын.

Ойын: «Жұмыртқа жинау»

Шарты: Жұмыртқаны фанарикпен қарау арқылы жасырулы тұрған әріпті атап, сол әріптен сөз айтып, буынға бөліп, сөйлем құрау.

Тәрбиеші: Жарайсыңдар балалар. Дыбыс пен әріптің айырмашылығы неде? - Дыбысты естиміз, әріпті көреміз жазамыз. Әріп деген не десең? Ол-дыбыстың таңбасы. Оқып біліп үйренсең, боласың сен сауатты. Солайма балалар?! Дыбыстар нешеге бөлінеді екен? – Балалардың жауаптары. Дұрыс айтасыңдар дыбыстар екіге бөлінеді дауысты дыбыс және дауыссыз дыбыстар. Дауысты дыбысты қызыл текшемен, ал дауыссыз дыбысты көк текшемен белгілейміз.

Ойын: «Үйшігін тап»

Шарты: Балалар үстелде тұрған әрептен біреуін алып, қандай дыбыс екенін айтып, дауысты дыбысты қызыл үйшікке, дауыссыз дыбысты көк үйшікке салады.

Тәрбиеші: Жарайсыңдар балалар. Ендеше екінші тапсырманы оқып көрейік?

2 тапсырма: Жұмбақ: «Он жағымда бес сабраз. Сол жағымда бес сарбаз» (Он саусак) «Барлық шатыр ұқсайды тек өзіме, бірден білер құлақ салған сөзіме» (үшбұрыш)

Тәрбиеші: Жарайсыңдар балалар! Сендер санау білесіңдерме? Ендеше 1 ден 10 ға дейін санап берейікші. Тура және кері санау. Ендеше балалар сендермен ойын ойнайық

Ойын: «Көршісін тап»

Шарты: Берілген санның көршісін табу.

Тәрбиеші: Жарайсыңдар балалар. Балалар жаңа пішіндер туралы жұмбақ шештіңдер тағы қандай пішіндер білесіңдер? Ендеше балалар тағыда ойын ойнап жіберейік

Ойын: «Тізбекті толықтыр»

Шарты: бос орынды жоқ пішінмен толықтыру

Сергіту сәті. Тәрбиеші: Ал енді балалар сендер шаршап қалған боларсыңдар? Ендеше бір сергіп алайық.

Тәрбиеші: Жарайсыңдар балалар. Келесі тапсырма қандай екен ашып көрейікші.

3 тапсырма. Балалар 3-ші тапсырмада бізге жұмбақ жасырыпты. Шешуін тауып көрейікші. Жұмбақ: Кіп - кішкентай арадан Үп - үлкен боп қорқады. (Аю). Өзі үлкен жануар, Үстінде екі тауы бар. (Түйе) Балалар бұл жұмбақтар кімдер туралы екен? - Балалардың жауабы. Дұрыс балалар бұл жануарлар туралы екен. Жануарлар нешеге бөлінеді? - Ия жабайы жануарлар және үй жануарлары. Жабайы жануарларды атайықшы? Үй жануарларын атайықшы?

Неге үй жануары дейміз? Төлдерін атайықшы? – Балалардың жауаптары. Балалар ал сендер жануарлар туралы қандай ертегі білесіңдер? – Балалардың жауаптары. Мына киіз үйге қараңдаршы көптеген ертегілер бейнеленген екен. Мына QR кодын үстінен телефон камерасын ұстасақ ертегілер бейнесі шығады екен. Сендер қай ертегілерді танып тұрсыңдар? «Қызыл телпек», «Мақта қыз бен мысық» «Ұр торпақ», «Ер төстік» т.б. Балалар сендер «Мақта қыз бен мысық» ертегісін білесіңдерме? Мысықтың құйрығын неге кесіп алды? – Балалардың жауабы. Дұрыс айтасыңдар балалар мысық қыздың сүтін төгіп алады. Ендеше балалар біз сендермен бірге мысыққа арнап сүт құятын тостақанды мүсіндеп берейікші. – Балалар ермексازдан мысыққа арнап тостақан мүсіндейді.

Тәрбиеші: Жарайсыңдар балалар! Балалар бізге хатты кім жіберді? Қандай ойындар ойнадық? Сендерге бүгінгі іс-әрекет ұнадыма? – Балалардың жауаптары Жарайсыңдар балалар! Сендер бүгінгі іс-әрекетке өте жақсы қатыстыңдар, рақмет сендерге. Бүгінгі іс-әрекетіміз аяқталды.

13.03.2025 D00058

Ақсүйек

Жылқыбекова Жаңылсын Қуанышқалиқызы

Маңғыстау облысы

Жаңаөзен қаласы

«№13 «Ақмарал» бөбекжайы» МКҚК

тәрбиешісі

Мақсаты: Балаларға жыл мезгілдері туралы, білімдерін пысықтау. Балаларға ұлттық құндылықты Ақсүйек ойыны арқылы бойына сіңіру. Ұқыптылыққа, тазалыққа, адамгершілікке, еңбекқорлыққа тәрбиелеу. Шығармашылық, Танымдық, Коммуникативтік дағдыларын арттыру, сөздік қорын байыту.

Шаттық шеңбері. Амандасу. (Өуенмен)

-Тәрбиеші;

Қағазды мен қолыма аламын,

Оны мен домалатып барамын.

Сиқырлы әлем ашылар ,

Әлемнің суретін саламын.

Бірде қолымдағы ақ қағазды көріп, оның ерекше екенін сездім. Бұл қағаз — тек қана жай парақ емес! Оның беті таза, жібектей болып, қиялыңды күтіп тұрғандай. Ақ қағаз — менің ең жақсы досым! Ол мені тыңдайды, мен оны суретпен толтырғанда ол мені қуантады. Әрбір салынған сурет қағазға жаңа

өмір сыйлайды. Балалар бір сиқырлы қозғалыс арқылы оның бетіне сурет қоса аласың, әрбір сызықтың өзінен бір әлем пайда болады. Қағаздың бетіне әрбір сурет жапсырылған сайын, оның құпиясы ашылады. Ол тыныш қалады, ештеңе айтпайды, тек сенің ойыңды, сезіміңді және арманыңды қабылдайды. Түстер қосылған сайын қағаздың қарапайым табиғаты өзгеріп, ол түрлі әлемдер мен шындықтардың орын алатын сахнасына айналады.

-Тәрбиеші: Балалар біз ненің суретін бейнеледік?

-Балалар : -Қыс

Қәне кім айтады Қыс мезгілінің ерекшеліктерін айтайық. —**Балалардың жауаптары.**

Ғажайып сәт.

Тентек қыз кіріп келеді,

Қолы толған сүйек.

Устіде бетіде боялған ,

Шаштары қопырап.

-Тентек қыз: Сәлеметсіңдерме балалар мен сендермен ойнауға келдім қолымда не көріп тұрсыңдар хэ-хэ сүйек алып келдім, менімен ойнағыларың келеме?

-Тәрбиеші: Сәлеметсіңбе сені көріп менің балаларым таң қалып қалған сияқты. Қыздың түр-әлпеті өзгеше екен, бірақ оның ойнауға деген құлшынысы бар екен. Есімің кім? Тентек қыз. Балалар қыздың сыртқы түрінен қорықпаңыз шынайы болмысын көріп оған мүмкіндік берейік. Тентек қыз менің балаларым тап-таза аппақ шаштары өрілген әдемі болып отыр. Күнделікті балалар осылай жүру керек. Келің балалар Тентек қызды жуындырып шашын өріп оған ойынға қатысуға мүмкіндік берейік. Әр адамды сырт келбетіне емес, оның ішкі дүниесіне қарап бағалау керек. Ал қыздарымыз Тентек қызға шаш өру әдісін көрсетейік. Шаш өру-қазақта қыз баланың көркі мен инабаттылығының белгісі. Қазақ халқының мәдениетінде шаш өру – қыз баланың сұлулығы мен тәрбиелігінің белгісі. Әдетте, қыздың шашын екі өрім етіп өріп, ұшына шашбау тағып, өрнектеп қоятын. Бұл тек сәндік үшін ғана емес, қыз баланың ұқыптылығы мен тазалығын көрсететін салт. Шаш өрудің тәрбиелік мәні де зор. Анасы қызының шашын өре отырып, оған ақыл айтып, дұрыс жол көрсеткен. Ұзын, таза әрі өрілген шаш – денсаулықтың, тәрбиенің және қазақ қыздарына тән инабаттылықтың белгісі. Қазақта «Шашты жайма, өріп жүр» деген ұғым бар. Өйткені шашты жинақы ұстау – әдептің, тәртіптің көрінісі саналған. Тентек қыз енді есіміңді айтарсың айнаға бір қарашы қандай әдемі болдың. Балалар Тентек қыз өзгеріп кеттіма.

Балалар: (Иә)

-Тентек қыз: Иа мен шашымды өріп тарап таза жүрсем әдемі екенмін балалар солайма. Рахмет сендерге балалар. Мына сүйекті жолдан тауып алдым! Бірақ онімен неістеу керектігін білмеймін. Сендер білесіңдерме? Әлде жай ғана лақтырып ойнасамба? Қалай ойлайсыңдар, онымен не ойнасақ болады.

- Тәрбиеші: Сүйек тауып алғаның қызық екен. Мұңайма Тентек қыз біздің балалар қалай ойнау керек екенін үйретеді. Кел сенде ойна. Алдын ала балаларды екі топқа бөлейік. Бұл жерде қызыл асық және жасыл асық бар. Қызыл асық алған бала «Қызыл топ» «Жасыл асық алған жасыл топ» болып бөлінеді. **Ақсүйек:** Ортаға екі топтан бір баладан шығып ортада билейді, ән тоқтаған кезде, оюды алып сұраққа жауап береді. Дұрыс тапқан балаға бір асық беріледі. Асық дегеніміз балалар қой, ешкі, сиырдың асық жілігінен алынатын сүйек.

1

.Көліктің түрлері нешеге бөлінеді.

2.Көленкесін тап.

3.Ойын кім жылдам? Топпен ойын

4.Мақал-мәтел

5. Ертегіні әңгімелеп беру Мақта қыз фартукпен.

6. Мнемо кесте арқылы бауырсақ ертегісі әңгімелеу.

Ал балалар енді асық ұпайларыңызды санайық қай топ жеңімпаз болды

.Жарайсыңдар балалар бұл ойын! Жеңілсек те, жеңсекте біз бір бірімізбен достармыз.

-Тентек қыз: менде үйіме кетейін, сендермен ойнап көңіл-күйімде көтеріліп қалды.Әдепті таза әдемі болып жүруді де үйрендім. Рахмет балалар өте ақылды білімді шапшаң мейрімді балалар екенсіздер. Мына сүйекті сендерге беріп кетемін

-Тәрбиеші: Сау болыңыз. Балалар барлықтарыңыз жақсы қатыстыңыздар.

13.03.2025 ж №D00056

Классификация и характеристика текстильных материалов

ЖУМАБАЕВА КАНАТ СЕРИККАЛИЕВНА

КГУ "Школа-лицей №17" города Атырау

учитель художественного труда

Раздел долгосрочного плана: Дизайн и технология		Школа:	
Дата:		ФИО учителя:	
Класс: 5		Количество присутствующих:	отсутствующих:
Тема урока: Классификация и характеристика текстильных материалов. Исследование видов и свойств материалов			
Цели обучения, которые достигаются на данном уроке (ссылка на учебную программу)	5.1.6.3 Знать и описывать классификацию, состав и простые ткацкие переплетения текстильных материалов и изделий		
Цели урока:	- знать классификацию, состав и простые ткацкие переплетения текстильных материалов; - определять основную и уточную нить, лицевую и изнаночную стороны ткани; - знать характеристику тканей из натуральных и химических волокон.		
Критерии оценивания	- знает классификацию и состав текстильных волокон; - знает простые ткацкие переплетения текстильных материалов; - определяет направления долевой и поперечной нити в тканях; - определяет лицевую и изнаночную стороны ткани; - знает характеристику тканей из натуральных и химических волокон.		

Языковые цели	Учащиеся могут: - Рассуждать о простых ткацких переплетениях текстильных материалах и изделиях. - Рассуждать, по каким признакам можно определить вид ткани и ее предназначение для пошива одежды. - Рассуждать из каких тканей шьют летнюю одежду и почему Предметная лексика и терминология: классификация, состав, прядильщица, ткачество, основа, уток, пряжа, поперечная, долевая, переплетения, нить, кромка, волокна, изделие, сезон, кручения, одежда, натуральные волокна, химические волокна	
Привитие ценностей	Уметь работать в команде, поддерживать друг друга, уважать мнения других и самому уметь высказывать свою точку зрения.	
Межпредметные связи	черчение, химия, биология, история, физика	
Навыки использования ИКТ	Ученики могут использовать навыки ИКТ во время поиска необходимой информации	
Предварительные знания	Ученики ранее исследовали работы других мастеров, ремесленников, анализировали собственные работы и работы других авторов. Ученики в предыдущих разделах выполняли изделия из различных материалов с разными видами декорирования. У учеников будет возможность применить свои знания в использовании материалов, текстуры, ручных инструментов при выполнении декорирования, ремонта и оформления.	
Ход урока		
Запланированные этапы урока	Запланированная деятельность на уроке	Ресурсы
Начало урока	Организационная часть. Приветствие. Психологический настрой класса, приветствие друг друга и заряд положительными эмоциями. Проверка наличия необходимых принадлежностей для урока. Знакомство с темой урока.	Рабочая тетрадь (скейч бук), ручка, карандаш, ножницы, спички, бумага

	Знакомство с целями и критериями оценивания урока.	
Середина урока	(Д) Просмотр слайда Какие ткани вам известны? По каким признакам можно определить вид ткани и ее предназначение для пошива одежды? Из каких тканей шьют летнюю одежду и почему? Как вы думаете, из чего изготавливают ткани? (И) (Ф) Предложить учащимся рассмотреть коллекцию тканей (лоскуты 15×15 см). Задание № 1 (парная работа) Определить направления нитей основы и утка, лицевую и изнаночную стороны образцов тканей. Предложите учащимся заполнить таблицу, записав отличительные признаки и ответить на поставленные вопросы: Какие ткани вам не знакомы в вашей коллекции? Каким образом, вы определили, какие это ткани? (Д) Демонстрация видеоматериала Задание № 2 (групповая работа) (И) (Г) Учащиеся самостоятельно дают определение и вид тканей или используют информацию из различных источников. (И) Предложите учащимся для развития навыков анализа и сравнения выполнить макеты переплетений нитей из бумаги. Обсудите с учащимися вопросы: Перечислите виды волокон. Назовите нити, из которых состоит ткань? Дайте характеристику нитей основы и утка. Назовите ткани из растительных волокон? Назовите гигиенические свойства тканей? Что изготавливают из ткани кроме одежды?	Слайд https://www.youtube.com/watch?v=mWNAkfEFNyw классификация текстильных волокон https://www.youtube.com/watch?v=qgOw-3Nor4Q Оборудование и материалы: образцы тканей из натуральных и химических волокон, сложных структур поверхностей (ворсовые, букле, атлас и др), лупа. Презентация к уроку

Конец урока	Рефлексия Учащиеся отвечают на поставленные вопросы в конце урока: -Что узнали? -Можте ли применить свои знания на практике? -Что хотели бы узнать? Комментарии учащихся помогут учителю , анализировать урок и с учетом корректировки улучшить следующее планирование.	
-------------	---	--

МАЗМҰНЫ

- БЕСМАҒАНБЕТОВА РАЙХАН АНШИБАЕВНА
- БАГИТОВА КЫМБАТ АМАНГЕЛДЫЕВНА
- РАХИМЖАНОВА ЖАЗИРА АМАНБАЙҚЫЗЫ
- БЕККУСОВА НУРЖАМАЛ НУСКАБАЕВНА
- ДИНЖАНОВА САНИЯШ САТКАНОВНА
- АЙТМАҒАНБЕТОВА БАЯН ДЖУБАКУЛОВНА
- ЖУМАБАЕВА КАНАТ СЕРИККАЛИЕВНА